

Gen

Chapter 17

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

יְהוָה וְיָרָא שָׁנִים וְתִשְׁעָה שָׁנָה תִשְׁעִים בֶּן-אֲבָרָם וַיְהִי 1
Yéhuwah lan-katingal taun lan-sanga taun sangang-dasa putra- Abram Lan-dados
[H3068](#) [H7200](#) [H8141](#) [H8672](#) [H8141](#) [H8673](#) [H0087](#) [H1961](#)

שָׂרִי אֱלֹהֵי אֲנִי-אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֱלֹהֵי- 2
Ingang-Mahakuwasa Gusti-Allah Kula-dhateng-piyambakipun lan-ngandika Abram dhateng-
[H7706](#) [H0410](#) [H0589](#) [H0413](#) [H0559](#) [H0087](#) [H0413](#)
תָּמִים: וְהָיָה לְפָנַי הַתְּלָחָה
sampurna lan-dadosa wonten-ngarsaning-Kula mlampaha
[H8549](#) [H1961](#) [H6440](#) [H1980](#)

Nalika Rama Abram yuswa sangang puluh sanga taun, diketingali dening Sang Yehuwah sarta kadhawuhan mangkene: "Ingsun iki Allah Kang Mahakawasa, sira lumakua ana ing marginingSun lan ditanpa cacad.

וּבִינָהּ בֵּינִי בְרִיתִי וְאַתָּנָה 2
lan-antawis-panjenengan antawis-Kula prajanjian-Kula Lan-Kula-badhé-maringi
[H0996](#) [H0996](#) [H1285](#) [H5414](#)
מְאֹד: בְּמֹאֵד אֹתָהּ וְאַרְבָּהּ
sanget kathah-sanget panjenengan lan-Kula-badhé-nambahi
[H3966](#) [H3966](#) [H0853](#)

Ingsun bakal damel prasetyan ing antarane Ingsun lan sira, Ingsun bakal nangkarake sira nganti dadi akeh banget."

אֲתוּ וַיִּפֹּל אֲבָרָם וַיִּפֹּל 3
kaliyan-piyambakipun lan-ngandika pasuryaning-ipun wonten-ing- Abram Lan-dhawah
[H0854](#) [H1696](#) [H6440](#) [H0087](#) [H5307](#)
לְאֶמְרִי: אֱלֹהִים
ngandika Gusti-Allah
[H0559](#) [H0430](#)

Rama Abram tumuli sumungkem ing bumi, sarta dipangandikani dening Gusti Allah mangkene:

לְאֹב וְהָיִיתָ אֲתָהּ בְרִיתִי הַנָּה אֲנִי 4
dados-rama lan-panjenengan-badhé-dados kaliyan-panjenengan prajanjian-Kula lah Kula
[H0001](#) [H1961](#) [H0854](#) [H1285](#) [H2009](#) [H0589](#)
גֹּיִם: הַמּוֹן
bangsa-bangsa kathah

"Tumrap Ingsun yaiki prasetyaningSun karo sira, yen sira bakal dadi leluhure bangsa akeh.

וְהָיָה
lan-badhé-dados
[H1961](#)

אַבְרָם
Abram
[H0087](#)

שְׁמֵן
asma-panjenengan
[H8034](#)

אֶת-
[dhateng]-
[H0853](#)

עוֹד
malih
[H5750](#)

יִקְרָא
badhé-dipunsebat
[H7121](#)

וְלֹא-
Lan-boten-
[H3808](#)

5

גוֹיִם
bangsa-bangsa

הַמּוֹן
kathah

אָב-
rama-
[H0001](#)

כִּי
amargi

אַבְרָהָם
Abraham
[H0085](#)

שְׁמֵן
asma-panjenengan
[H8034](#)

נִתְחַיָּד:
Kula-sampun-damel-panjenengan
[H5414](#)

Jenengira sabanjure aja Abram, nanging Abraham, marga sira iku wus Suntamtokake dadi leluhure golonganing bangsa.

מְאֹד
sanget
[H3966](#)

בְּמְאֹד
kathah-sanget
[H3966](#)

אֶתְּךָ
panjenengan
[H0853](#)

וְהִפְרִיתִי
Lan-Kula-badhé-damel-mawoh
[H6509](#)

6

מִמְּךָ
saking-panjenengan

וּמִלְכִים
lan-para-raja
[H4428](#)

לְגוֹיִם
dados-bangsa-bangsa

וְנִתְחַיָּד
lan-Kula-badhé-damel-panjenengan
[H5414](#)

יִצְאֵנִי:
badhé-medal
[H3318](#)

Ingsun bakal ndadekake sira tangkar-tumangkar nganti akeh banget, temah sira bakal dadi bangsa pirang-pirang, lan sira bakal nurunake para raja;

וּבִינְךָ
lan-antawis-panjenengan
[H0996](#)

בֵּינִי
antawis-Kula
[H0996](#)

בְּרִיאִי
prajanjian-Kula
[H1285](#)

אֶת-
[dhateng]-
[H0853](#)

וְהִקְמֵנִי
Lan-Kula-badhé-ngesahaken

7

לְדֹרֹתָם
kangge-turun-turunipun
[H1755](#)

אֶתְּרִיךָ
sasampunipun-panjenengan

וְרַעְדָּךָ
turun-panjenengan
[H2233](#)

וּבֵין
lan-antawis
[H0996](#)

לְאֱלֹהִים
dados-Gusti-Allah
[H0430](#)

לְךָ
kangge-panjenengan

לְהַיּוֹת
supados-dados
[H1961](#)

עוֹלָם
langgeng
[H5769](#)

לְבְרִית
dados-prajanjian
[H1285](#)

אֶתְּרִיךָ:
sasampunipun-panjenengan

וְלִזְרַעְךָ
lan-kangge-turun-panjenengan
[H2233](#)

karodene Ingsun bakal nganakake prajanjian ing antarane Ingsun kalawan sira saturunira nganti turun-tumurun dadi prasetyan kang langgeng, supaya Ingsun dadi Allahira lan Allahe turunira.

וּלְזַרְעָהּ
lan-kangge-turun-panjenengan
[H2233](#)

קָנָה
kangge-panjenengan

וּנְתַתִּי
Lan-Kula-badhé-maringi
[H5414](#)

כָּל-
sedaya-
[H3605](#)

אֶת
[dhateng]
[H0853](#)

מְגִידָה
panggesangan-panjenengan
[H4033](#)

אֲרֶז
tanah
[H0776](#)

וְאֵת
[dhateng]
[H0853](#)

אֲחֵרֶיךָ
sasampunipun-panjenengan

לָהֶם
kangge-piyambakipun

וְהֵייתִי
lan-Kula-badhé-dados
[H1961](#)

עוֹלָם
langgeng
[H5769](#)

לְאַחַת
dados-kagungan
[H0272](#)

כְּנָעַן
Kanaan

אֲרֶז
tanah
[H0776](#)

לְאֱלֹהִים:
dados-Gusti-Allah
[H0430](#)

Sarta maneh sira lan turunira bakal Sunparingi tanah iki kang sira enggoni kayadene wong neneka, iya tanah Kanaan iki kabeh, dadi darbekira langgeng salawase, lan Ingsun bakal jumeneng dadi Allahe.”

בְּרִיתִי
prajanjian-Kula
[H1285](#)

אֶת-
[dhateng]-
[H0853](#)

וְאַתָּה
lan-panjenengan

אַבְרָהָם
Abraham
[H0085](#)

אֶל-
dhateng-
[H0413](#)

אֱלֹהִים
Gusti-Allah
[H0430](#)

וַיֹּאמֶר
Lan-ngandika
[H0559](#)

אֲחֵרֶיךָ
sasampunipun-panjenengan

וּנְרַעָה
lan-turun-panjenengan
[H2233](#)

אֶתָּה
panjenengan

תִּשְׁמֹר
panjenengan-jaga
[H8104](#)

לְדַרְתָּם:
kangge-turun-turunipun
[H1755](#)

Karodene pangandikane Gusti Allah marang Rama Abraham maneh: “Dene sira, sira netepana prasetyaningSun, iya sira dalah turun-turunira.

בֵּינִי
antawis-Kula
[H0996](#)

תִּשְׁמְרוּ
panjenengan-sami-jaga
[H8104](#)

אֲשֶׁר
ingkang

בְּרִיתִי
prajanjian-Kula
[H1285](#)

זָאת
Punika
[H2063](#)

אֲחֵרֶיךָ
sasampunipun-panjenengan

זֶרַעַךְ
turun-panjenengan
[H2233](#)

וּבֵינֵינוּ
lan-antawis
[H0996](#)

וּבֵינֵיכֶם
lan-antawis-panjenengan-sadaya
[H0996](#)

זָכַר:
jaler
[H2145](#)

כָּל-
sedaya-
[H3605](#)

לָכֶם
kangge-panjenengan-sadaya

הֶמוּל
dipunsumat

Iki prasetyaningSun kang kudu sira tetepi, prajanjian ing antarane Ingsun lan sira dalah turun-turunira, yaiku supaya sadhengaha panunggalanira kang lanang katetakana.

וְהָיָה
lan-badhé-dados
[H1961](#)

עַרְלֹתְכֶם
kulit-panjenengan
[H6190](#)

בְּשָׂר
daging
[H1320](#)

אֶת
[dhateng]
[H0853](#)

וּנְמַלְתֶּם
Lan-panjenengan-sami-nyunat

וּבֵינֵיכֶם:
lan-antawis-panjenengan-sadaya
[H0996](#)

בֵּינִי
antawis-Kula
[H0996](#)

בְּרִיתִי
prajanjian
[H1285](#)

לְאוֹת
dados-tandha
[H0226](#)

Sira padha netakana ikutira, iku kang minangka pratandhaning prasetyan ing antarane Ingsun lan sira.

12 זָכָר וּבֶן-שָׁמְנַת יָמִים יִמּוּל kangge-panjenengan-sadaya dipunsunat dinten wolung Lan-putra-
[H2145](#) [H3605](#) [H3117](#) [H8083](#)

מִכָּל מִלְּךָ וּמִקְנַת-כֶּסֶף יָלִיד לְדֹרֹתֵיכֶם saking-sedayu salaka lan-tumbasan-griya ingkang-lair kangge-turun-turun-panjenengan
[H3605](#) [H3701](#) [H4736](#) [H3211](#) [H1755](#)

הוּא: מוֹרַעַן לָא אֲשֶׁר נָכַר בֶּן- piyambakipun saking-turun-panjenengan sanès ingkang tiyang-manca putra-
[H1931](#) [H2233](#) [H3808](#) [H5236](#)

Anak kang umur wolung dina iku katetakana, yaiku saben anak lanang ing antaranira nganti turun-tumurun, dalah kang dudu turunira kang lair ana ing omahira utawa kang dituku sarana dhuwit saka sadhengah bangsa.

13 כֶּסֶף וּמִקְנַת בֵּיתָהּ יָלִיד וְהִמּוּל salaka-panjenengan lan-tumbasan griya-panjenengan ingkang-lair dipunsunat sunata-
[H3701](#) [H4736](#) [H3211](#)

עוֹלָם: לְבָרִית בְּכֶשֶׁרְכֶם בְּרִיתִי וְהִיתָה langgeng dados-prajanjian ing-daging-panjenengan-sadaya prajanjian-Kula lan-badhé-dados
[H5769](#) [H1285](#) [H1320](#) [H1285](#) [H1961](#)

Dadia kang lair ing omahira, dadia kang katuku sarana dhuwitira, kabeh iku poma padha sira tetakana, satemah prasetyaningSun iku ana ing dagingira dadi prasetyan kang langgeng.

14 בָּשָׂר אֶת-יִמּוּל לֹא-אֲשֶׁר זָכָר וְעֶרְלָהּ daging [dhateng]- dipunsunat boten- ingkang jaler Lan-ingkang-boten-dipunsunat
[H1320](#) [H0853](#) [H3808](#) [H2145](#) [H6189](#)

בְּרִיתִי אֶת-מַעֲמִיָּה הָהוּא הַנְּפֵשׁ וְנִכְרְתָה עֶרְלָתוֹ prajanjian-Kula [dhateng]- saking-bangsaniipun punika nyawa lan-dipunpunggel kulit-ipun
[H1285](#) [H0853](#) [H1931](#) [H5315](#) [H3772](#) [H6190](#)

ס הִפָּר: [s] dipunbatal

Anadene wong lanang kang ora ditetaki, yaiku kang ora katetakan ikute, wong kaya mangkono iku katumpesa saka ing antarane wong-wong golonganing bangsane; iku ngrusak prsetyaningSun."

15 לֹא-אִשְׁתָּךְ אֲבֹרָהֶם אֵל-אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר boten- garwa-panjenengan Sarai Abraham dhateng- Gusti-Allah Lan-ngandika
[H3808](#) [H0802](#) [H8297](#) [H0085](#) [H0413](#) [H0430](#) [H0559](#)

שָׁמָּה: שָׂרָה כִּי שָׂרַי שָׁמָּה אֶת-תַּקְרָא namanipun Sara amargi Sarai namanipun [dhateng]- panjenengan-nyebat
[H8034](#) [H8283](#) [H8297](#) [H8034](#) [H0853](#) [H7121](#)

Gusti Allah ngandika maneh marang Rama Abraham: "Sarai somahira iku aja sira sebut Sarai maneh, nanging Sara, iku dadia jenenge,

16 מִמֶּנָּה נְתָתִי וְגַם אֹתָהּ וּבְרַכְתִּי saking-piyambakipun Kula-badhé-maringi lan-ugi piyambakipun Lan-Kula-badhé-mberkahi
[H5414](#) [H1571](#) [H0853](#) [H1288](#)

וְהִיתָה וּבְרַכְתִּיהָ בֶּן לָהּ lan-badhé-dados lan-Kula-badhé-mberkahi-piyambakipun putra-kakung kangge-panjenengan
[H1961](#) [H1288](#)

יְהִיוּ: מִמֶּנָּה עַמִּים מַלְכֵי לְגוֹיִם badhé-wonten saking-piyambakipun rakyat para-raja dados-bangsa-bangsa
[H1961](#) [H4428](#)

iku bakal Sunberkahi, dene sira iya bakal Sunparingi anak lanang patutan saka somahira iku, lan iya bakal Sunberkahi temah bakal dadi ibune bangsa pirang-pirang, lan bakal nurunake para raja.”

וַיֹּאמֶר lan-ngandika H0559	וַיִּצְחָק lan-gumujeng H6711	פָּנָיו pasuryaning-ipun H6440	עַל- wonten-ing-	אַבְרָהָם Abraham H0085	וַיִּפְּלֵ Lan-dhawah H5307	17
וְאִם- lan-menawi-	וַיִּלְדֵּ badhé-dipunlairaken H3205	שָׁנָה taun H8141	מֵאַה- satus-	הַלְבֵּן menapa-kangge-putra-	בְּלִבּוֹ ing-panggalih-ipun	
		תִּלְדֵּ: badhé-miyosaken H3205	שָׁנָה taun H8141	תְּשַׁעִים sangang-dasa H8673	הַבֵּת- menapa-putri- H1323	שָׂרָה Sara H8283

Rama Abraham banjur sumungkem konjem ing bumi karo gumujeng, pangunandikane: “Wong kang wus umur satus taun apa kelakon anak-anak, lan Sara kang wus umur sangang puluh taun iku apa iya bakal nglairake anak?”

יָחִיָּה gesang H2421	יִשְׁמַעֵאל Ismaél H3458	לוֹ mugi H3863	הָאֱלֹהִים Gusti-Allah H0430	אֶל- dhateng-	אַבְרָהָם Abraham H0085	וַיֹּאמֶר Lan-ngandika H0559	18
				לְפָנָיו: wonten-ngarsaning-Panjenengan H6440			

Unjuke Rama Abraham marang Gusti Allah: “Mugi Ismael kemawon Paduka parengaken gesang wonten ngarsa Paduka!”

לָךְ kangge-panjenengan	יִלְדֵת miyosaken H3205	אִשְׁתֶּךָ garwa-panjenengan H0802	שָׂרָה Sara H8283	אַבְלִי sanget H0061	אֱלֹהִים Gusti-Allah H0430	וַיֹּאמֶר Lan-ngandika H0559	19
וְהַקְּמֹתִי lan-Kula-badhé-ngesahaken	יִצְחָק Ishak H3327	שָׁמוֹ namanipun H8034	אֶת- [dhateng]-	וְקִרְאתָ lan-panjenengan-nyebat H7121	בֵּן putra-kakung		
לְזַרְעוֹ kangge-turun-ipun H2233	עוֹלָם langgeng H5769	לְבְרִית dados-prajanjian H1285	אֵתוֹ kaliyan-piyambakipun H0854	בְּרִיתִי prajanjian-Kula H1285	אֶת- [dhateng]- H0853		
					אַחֲרָיו: sasampunipun		

Nanging pangandikane Gusti Allah: “Ora, sanyata somahira Sara bakal nglairake anak patutan saka sira, iku sira jenengna Iskak, karo Iskak iku Ingsun bakal nganakake prajanjianingSun dadi prasetyan kanggo marang turun-turune.

בְּרַכְתִּי וְהִנֵּה שְׂמֵעָנִי וְלִישְׁמְעָל 20
 Kula-badhé-mberkahi lah Kula-sampun-mirengaken-panjenengan Lan-bab-Ismaél
[H1288](#) [H2009](#) [H8085](#) [H3458](#)

וְהִרְבִּיתִי אֲתוֹ וְהִפְרִיתִי אֲתוֹ
 lan-Kula-badhé-nambahi piyambakipun lan-Kula-badhé-damel-mawoh piyambakipun
[H0853](#) [H6509](#) [H0853](#)

יולִיד נְשִׂאִים עֶשֶׂר שְׁנַיִם- מְאֹד בְּמֹאֵד אֲתוֹ
 badhé-peputra para-pangageng welas kalih-welas- sanget kathah-sanget piyambakipun
[H3205](#) [H6240](#) [H8147](#) [H3966](#) [H3966](#) [H0853](#)

גְּדוֹל: לְגוֹי וּנְתִיתִי
 ageng dados-bangsa lan-Kula-badhé-damel-piyambakipun
[H5414](#)

Dene mungguh Ismael iku, panyuwunira iya Sunjurungi, lah iku iya bakal Sunberkahi lan Sundadekake bebrananan sarta Suntangkarake dadi akeh banget, apadene bakal nurunake raja rolas, lan bakal Sundadekake bangsa kang gedhe.

אֲשֶׁר יִצְחָק אֶת- אֲקִים בְּרִיתִי וְאֶת- 21
 ingkang Ishak kaliyan- Kula-badhé-ngesahaken prajanjian-Kula Lan-[dhateng]-
[H3327](#) [H0854](#) [H1285](#) [H0853](#)

בְּשָׁנָה הַזֶּה לְמוֹעֵד שָׂרָה לָךְ תֵּלֵד
 ing-taun punika ing-wekdal-punika Sara kangge-panjenengan badhé-dipunlairaken
[H8141](#) [H2088](#) [H4150](#) [H8283](#) [H3205](#)

הָאֶחָדָת:
 wingkingipun
[H0312](#)

Nanging prasetyaningSun iku bakal Sunanakake karo Iskak, kang bakal lair saka Sara patutan saka sira besuk taun ngarep pendhake mangsa iki."

אֲבְרָהָם: מֵעַל אֱלֹהִים וַיַּעַל אֲתוֹ לְדַבֵּר וַיִּכַּל 22
 Abraham saking Gusti-Allah lan-minggah kaliyan-piyambakipun ngandika Lan-rampung
[H0085](#) [H0430](#) [H5927](#) [H0854](#) [H1696](#) [H3615](#)

Sawuse rampung anggone mangandikani mangkono mau, Gusti Allah banjur sumengka nilar Rama Abraham.

יִלְדֵי כָּל- וְאֶת בְּנוֹ יִשְׁמְעָל אֶת- אֲבְרָהָם וַיִּקַּח 23
 ingkang-lair sedaya- lan-[dhateng] putranipun Ismaél [dhateng]- Abraham Lan-mendhet
[H3211](#) [H3605](#) [H0853](#) [H3458](#) [H0853](#) [H0085](#) [H3947](#)

בְּאֲנָשִׁי זָכָר כָּל- כֶּסֶף מִקְנֵת כָּל- וְאֶת בֵּיתוֹ
 saking-para-tiyang jaler sedaya- salaka-nipun tumbasan sedaya- lan-[dhateng] griyanipun
[H0376](#) [H2145](#) [H3605](#) [H3701](#) [H4736](#) [H3605](#) [H0853](#)

כְּאֲשֶׁר הַזֶּה הַיּוֹם בְּעֵצָם עַרְלָתָם בְּשָׂר אֶת- וַיִּמַּל אֲבְרָהָם בֵּית
 kados punika dinten ing-dinten kulit-ipun daging [dhateng]- lan-nyunat Abraham griya
[H2088](#) [H3117](#) [H6106](#) [H6190](#) [H1320](#) [H0853](#) [H0085](#)

אֱלֹהִים:
 Gusti-Allah kaliyan-piyambakipun ngandika
[H0430](#) [H0854](#) [H1696](#)

Sawuse mangkono Rama Abraham banjur mundhut Ismael putrane lan sakehe para abdi kang lair ana ing daleme sarta abdi kang sarana katuku ing dhuwit, sadhengaha kang lanang kang tinemu ana ing daleme, iku pada ditetaki ikute ing dina iku uga, kaya kang kadhawuhake dening Gusti Allah marang panjenengane.

בָּשָׂר	בְּהֵנְלוֹ	שָׁנָה	וְתֵשַׁע	תְּשַׁעִים	בֶּן־	וְאַבְרָהָם	24
daging	nalika-dipunsunat-piyambakipun	taun	lan-sanga	sangang-dasa	putra-	Lan-Abraham	
H1320		H8141	H8672	H8673		H0085	

עֲרֵלְתּוֹ :
kulit-ipun
[H6190](#)

Rama Abraham nalika supit yuswane sangang puluh sanga taun,

בְּהֵנְלוֹ	שָׁנָה	עֶשְׂרֵה	שְׁלֹשׁ	בֶּן־	בְּנוֹ	וְיִשְׁמַעֵאל	25
nalika-dipunsunat-piyambakipun	taun	welas	tigang	putra-	putranipun	Lan-Ismaél	
	H8141	H6240	H7969			H3458	

עֲרֵלְתּוֹ :
kulit-ipun
[H6190](#)

בָּשָׂר
daging
[H1320](#)

אֵת
[dhateng]
[H0853](#)

lan Ismael putrane disupiti nalika yuswa telulas taun.

בְּנוֹ :	וְיִשְׁמַעֵאל	אַבְרָהָם	נִמּוּל	תְּזָה	הַיּוֹם	בְּעֵצִים	26
putranipun	lan-Ismaél	Abraham	dipunsunat	punika	dinten	Ing-dinten	
	H3458	H0085		H2088	H3117	H6106	

Bareng sadina iku uga Rama Abraham anggone kasupitan karo kang putra Ismael;

מֵאֵת	כָּסָף	וּמִקְנֵת־	בְּיַת	יְלִיד	בֵּיתוֹ	אֲנָשִׁי	וְכָל־	27
saking	salaka	lan-tumbasan-	griya	ing kang-lair	griyanipun	para-tiyang	Lan-sedaya-	
H0854	H3701	H4736		H3211		H0376	H3605	

פ :
[p] sesarengan

נִמּוּל
sami-dipunsunat

נֶכֶד
tiyang-manca

בֶּן־
putra-

[H0854](#)

[H5236](#)

lan sakehe wong lanang kang ana ing daleme, dadia kang lair ana ing kono, dadia kang katuku kalawan dhuwit saka bangsa liya, pada ndherek katetakan kabeh bareng karo panjenengane.